

4. Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. Київ : Педагогічна думка, 2001. 516 с.
5. Сучасний урок з використанням ІКТ у початкових класах URL: http://markove.ucoz.ua/load/suchasnij_urok_z_vikoristannjam_ikt_v_pochatkovikh_klasak_h/1-1-0-6.

ПОРАДИ ВЧИТЕЛЄВІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Дронова Т.

*Студентка факультету іноземних мов
Науковий керівник – доц. Волошина О. В.*

Навчання у школі є невід'ємною частиною життя кожної людини. У шестирічному віці до школи приходять мрійливі і безтурботні діти, а через одинадцять років її стіни залишають серйозні і натхненні молоді люди, готові вдосконалюватися, працювати і жити. Така зміна – це результат щоденної наполегливої праці кожного учасника навчально-виховного процесу: учнів, педагогічного колективу, батьків.

У школі діти отримують не лише необхідні знання, вони вчаться взаємодіяти, спілкуватися, самовиражатися і бути Людиною. Василь Сухомлинський вважав, що саме вчитель допомагає учням знайти себе і має значний виховний вплив: «Велика виховна сила школи народжується там, де у людини, перед якою тільки відкривається життя, є улюблений учитель». Не дарма все життя він «розробляв формулу» ідеального вчителя, з-під його пера вийшли «Сто порад вчителю», «Серце віддаю дітям», «Як виховати справжню людину» та інші праці.

Погляди Василя Олександровича не втрачають своєї актуальності і нині, його ідеї знайшли своє місце і в сучасних реформах освіти в Україні. На думку експертів, українська школа не мотивує і не готує дітей до успішної самореалізації в житті, підручники не адаптовані до використання учнем ХХІ століття і учні не отримують необхідні знання для вирішення життєвих проблем. Реформа має на меті зупинити негативні тенденції, цим самим перетворивши українську школу на важіль соціальної рівності та згуртованості, місце, де формується особистість, її громадянська позиція та моральні якості. Таким чином, випускник Нової Української Школи – це цілісна всебічно розвинена особистість, відповідальний громадянин і патріот з активною позицією та інноватор, здатний змінювати навколишній світ.

Школа має «іти в ногу з часом», тому НУШ допоможе у вихованні нового покоління. Її формула складається з дев'яти ключових компонентів: новий зміст, умотивований учитель, виховання на цінностях, автономія школи, педагогіка партнерства, орієнтація на учня, нова структура, справедливе фінансування і рівний доступ, сучасне освітнє середовище [1, с. 8-9].

Новий зміст – це відхід від суто теоретичного спрямування освіти. Школа повинна дати дітям не лише знання, а й навчити школярів ними користуватися. Василь Сухомлинський зауважив, що учні часто завчають правила, але не вміють користуватися своїми знаннями. Він вбачав у сліпому заучуванні зло і стверджував: «Запам'ятовування... повинне ґрунтуватися на розумінні» [2, с. 14]. Василь Олександрович радив: «Не допускайте запам'ятовування того, що ще не зрозуміло, не осмислено» [2, с. 14]. Отже,

уроки повинні бути спрямовані на те, щоб допомогти дитині усвідомити, зрозуміти певні істини і явища, лише в такому випадку отримані знання будуть корисними.

Бачити, чути, відчувати, а не лише отримувати готову інформацію повинні діти для того, щоб навчання було ефективним. Василь Сухомлинський вважав, що практична діяльність необхідна на всіх етапах вивчення предмету. У процесі навчання учні спочатку освоюють конкретне, а потім і абстрактне. Василь Олександрович був переконаний, що потрібно «вести учнів від фактів до абстрактних істин» і «шлях від осмислення фактів, речей, явищ до глибокого розуміння абстрактної істини (правила, формули, закону, висновку) лежить через практичну роботу» [2, с. 14].

Наступний важливий компонент – це педагогіка партнерства, спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. «Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат» [1, с. 14]. Цей компонент перегукується з принципом єдності виховних впливів (принципом спільної діяльності вчителів, громадських організацій і сім'ї).

Як навчальний, так і виховний процес буде ефективним, коли не лише учитель, але і батьки зацікавлені у позитивних результатах навчання дитини. Василь Сухомлинський був твердо переконаний, що фундаментом і основою всієї педагогічної теорії і практики є батьківська педагогіка. «Не піклуючись про педагогічну культуру батьків, неможливо вирішити жодної задачі навчання і виховання.» – писав він [2, с. 43]. Погляди на життя і ставлення до світу діти переймають від матері і батька, тому якщо батьки поважають учителів і вважають навчання важливим, такої ж думки будуть і їх діти. Якщо ж батьки незадоволені школою чи педагогами, з таким же настроєм приходитиме на уроки й дитина. Отже, співпраця і порозуміння між педагогами і батьками – це ключовий момент, адже у них спільна мета – дати дітям якісні знання і гідне виховання.

Педагогіка партнерства – це не лише робота дорослих, учень повинен також брати активну участь у навчальному процесі. Методи виховання мають бути засновані на співпраці, учні повинні залучатися до спільної діяльності, що сприятиме їхній соціалізації та успішному перейманню суспільного досвіду. Найголовнішим є те, що учитель повинен бути для учнів другом. Василь Сухомлинський писав: «Якщо вчитель став другом дитини, якщо ця дружба осяяна благородним захопленням, поривом до чогось світлого, розумного, у серці дитини ніколи не з'явиться зло», та і процес навчання буде більш захопливим і ефективним.

Українська школа не буде успішною, якщо у ній не працюватимуть успішні вчителі. А яким же є успішний вчитель? На думку Василя Сухомлинського, хороший вчитель – це людина, яка працює за покликанням. Професія педагога особлива, адже вчитель має справу з «найскладнішим, безцінним, найдорожчим, що є в житті, – з людиною». Від вчителів, від їх «уміння, майстерності, мистецтва, мудрості залежить... життя, здоров'я, характер, воля,... його [учня] місце і роль в житті, його щастя» [2, с. 1]. Крім того, «однією з найважливіших особливостей творчості педагога є те, що об'єкт його праці – дитина – постійно змінний, завжди новий, сьогодні не той, що вчора. Наша праця – формування людини, і це покладає на нас особливу,

ні з чим не заставну відповідальність,» – пише Сухомлинський [2, с. 1]. Саме тому учитель – це, ймовірно, професія не для кожного. Педагог працює з найтоншими сферами духовного життя особи – розумом, відчуттями, волею, самосвідомістю – тому і впливати на школяра може з допомогою цих же сфер, щоб щось донести до дитини, вчитель сам повинен бути в цьому переконаний.

Також хорошим педагогом Василь Олександрович вважав того, хто отримує задоволення від своєї роботи. Ідея «сродної праці» Григорія Сковороди знайшла відгук і у поглядах Сухомлинського. Він дав таку пораду: «Раджу вам, молодим: перевірте самі себе, – якщо праця не дає вам радості, підійть з школи, визначте себе в житті правильно, знайдіть улюблену справу. Інакше роки праці стануть для вас пеклом». Учитель, який насолоджується своєю працею, проектує свою радість на учнів, і тоді він уже не просто вчитель – він – людина, яка надихає, мотивує, вчить цінувати і любити.

Учні 21 століття хочуть, щоб зникла прірва між учителем і школярем, і вони стали друзями, бо саме дружня атмосфера – запорука успішного навчання і виховання. Учні нового покоління хочуть, щоб їх розуміли. Сухомлинський стверджував: «Щоб стати справжнім вихователем, треба пройти цю школу щирості – протягом тривалого часу пізнавати серцем все, чим живе, що думає, чому радіє і чим турбується ваш вихованець» [2, с. 2]. Щоб справді розуміти дітей, необхідно йти в ногу з часом і знати, що цікавить вихованців саме зараз, тому вчитель повинен постійно розвиватися і самовдосконалюватися.

Отже, умотивований педагог мотивує своїх учнів. Сучасний учитель – це творча особистість, яка працює за покликанням, радіє своїй роботі, розуміє дітей і ніколи не припиняє розвиватися.

Загальнолюдські цінності повинні бути основою виховного процесу, адже лише так можна виховати справжню Людину. Під час здійснення виховних впливів педагоги повинні орієнтуватися на морально-етичні та соціально-політичні цінності. Школа повинна виховувати не тільки відповідальність за себе, а й за розвиток і добробут країни та всього людства. Василь Сухомлинський радив: «Виховуйте свідомість дитини так, щоб загальне благо, турбота про благо інших людей ставали глибоко особистою справою майбутнього громадянина; щоб мир його думок і відчуттів не був обмежений споживанням матеріальних і духовних цінностей» [2, с. 48]. Велику роль педагог відводив саме небайдужості до інших: «У суспільстві... людина людині повинна бути товаришем, братом. Ці піднесені якості виховуються тільки тоді, коли людина віддає частинку своєї душі в ім'я щастя інших людей. Віддача духовного багатства – тільки це і є придбання духовного багатства» [2, с. 50], він вважав, що людина може бути щасливою тільки даруючи щастя іншим. Так само і вчитель може бути мудрим наставником лише тоді, коли він сам плекає в душі цінне і духовне, тому приклад учителя – один з ключових виховних елементів.

Василь Олександрович у своїх працях не раз наголошував, що кожна дитина неповторна і вона є найвищою цінністю суспільства. Він писав: «Кожна дитина – це особливий, неповторний світ. Виховати особистість, сформувати душу людини можна, тільки зрозумівши цей світ, пізнавши всі його тайники» [3, с. 204]. Отже, школа повинна працювати на засадах особистісно-орієнтованої моделі освіти. Дитиноцентризм в освіті – це наближення

навчання і виховання кожного учня до його сутності, здібностей, талантів і потреб. Виховні й навчальні підходи повинні бути підібрані спеціально до кожної дитини, лише в такому випадку школяр буде отримувати в школі саме те, що йому потрібно.

Скласти універсальну освітню програму і підібрати такі методи виховання і навчання, які працюватимуть за будь-яких обставин, неможливо, адже змінюється світ, а з ним змінюються і діти, їх потреби і захоплення. Для того, щоб школа давала дітям усе необхідне для життя, школа теж повинна змінюватися. Єдине, що повинне залишатися незмінним – це спільна робота педагога, учня і батьків, виховання на загальнолюдських цінностях, умотивований талановитий вчитель і практичне спрямування навчання – усі вічно актуальні істини, які обґрунтував Василь Сухомлинський у книзі «Сто порад вчителю».

Література

1. Нова українська Школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 21.05.2021)
2. Сухомлинський В. О. Сто порад учителеві. Київ, 1988. 304 с.
3. Сухомлинський В. О. Статті. Вибр.тв.: в 5т. Київ: Рад. шк., 1977. Т. 5. 639 с.

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРІВ У НАВЧАННІ

Кирилюк В.

***Студентка факультету математики, фізики,
комп'ютерних наук і технологій
Науковий керівник – доц. Холковська І. Л.***

В останні роки комп'ютерних технологій накладають певний відбиток на розвиток особистості сучасної дитини. Оскільки, потужний потік нової інформації, застосування інноваційно – комунікативних технологій, а саме розповсюдження комп'ютерних ігор робить великий вплив на виховний простір сучасних дітей та підлітків.

На даний момент збільшується кількість дітей і підлітків, які вміють працювати з комп'ютерними програмами, в тому числі і грати в комп'ютерні ігри. Разом з тим безперечним та позитивним значенням комп'ютерних технологій слід зазначити негативні наслідки цього процесу, що впливає на соціально – психологічне здоров'я дітей і підлітків.

Людство використовує комп'ютерні засоби щодня, і це не обов'язково користування персональним комп'ютером, оскільки калькулятори, банкомати, мобільні телефони тощо – це також комп'ютерні засоби. Комп'ютерні засоби працюють з дуже високою швидкістю, що становить мільйони – сотні мільйонів операцій в секунду [2].

Звідси впливає що, комп'ютерна залежність – це наслідок сучасного суспільства, у якому без інноваційно – комунікативних технологій ми уже не уявляємо свого повсякденного життя. Комп'ютерний простір зтягує все більше і більше людей в свої сітки, але найжахливіше те, що в ці сітки потрапляють діти, особливо підлітки.

Комп'ютерна техніка виключає із повсякденного життя дитини насолоджуватись літературою (науковою, пригодницькою, фантастикою, тощо), прогулянки